

ואכן כעבור ימים מספר הסגירו הארבעת את עצמם. הם הורשעו במשפט והושלכו לבית הסוהר. השתוללותם של הקונסולים היהודים אצל המושל למען שחרורם עלתה בחתור. הוא טען שחנייה יכול להצניח רק קונסול צרפתי. ואכן הלה, במחווה של חסד, קנסים לשחרור את העצורים, שליעצו באו על עונשם. עליונותו של הקונסול הצרפתי במאבק זה הסבה לו קורת רוח רבה, הוא מיהר לדווח על האירוע לשולחויו חך הדיווח השיפור שחל במעמדה של צרפת בחלב.⁵⁷

ידיבות דחית זו הונזה לא אחת על ידי אישים בכירים בכנסייה הנוצרית, שלא הבינו כיצד אינטרסים נוצריים מופקרים בידי היהודים. באוקטובר 1826 ביקר בחלב ראש מסדר טרה נטה. כמקובל במזרח, אמרו היה לערוך ביקוריו נימוסין אצל פקידו השלטון ואצל צעני המעצמות האירופיות בעיר. הקונסול הצרפתי, שליחויו בביקורו, דיווח לממונים עליו, עד כמה היה הרבר משפיל לגבי דידו ללוות איש כנסייה בכיר זה לביקור אצל שני שנחשבו ארכיבי המושבעים של הנצרות — הקונסולים היהודים הקנאים שלא חדלו מלפעול נגד האינטרסים הפוליטיים והמסחריים של צרפת בחלב. ראש המסדר עצמו, שחש כמותו, בחר לברך תחילה אצל הקונסול הספרדי הנוצרי, ורק לאחר מכן אצל אליהו דה פיגוטו, שכביחו התכנסו אורחים רבים, רובם מנכבדי הקהילה היהודית. לדבריו, מיד עם כניסתם הוכיח אותו אליהו דה פיגוטו לעיני כל הקרואים על כך עין תחילה ביקור אצל הקונסול הספרדי, שאינו אלא סגן קונסול, מינוי של השגריר בקונסטנטינופול, ואילו הוא עצמו שגריר מלכותי של אוסטריה. עלכן זה ספסר רק החריף את האיבה ששררה עוד קודם לכן בין שתי הקונסוליות. עקב כך החליט קונסול צרפת לנתק כל קשר עם אליהו דה פיגוטו, למעט בעניינים רשמיים הקשורים קשר הדוק ליחסי שתי המעצמות.⁵⁸

למרות המתחים הללו, לא נמנעו בני דה פיגוטו מלהשיט סיוע לנוצרים בעת הפירוע שפרץ בהם ההמון המוסלמי באוקטובר 1850, לעתים אף תוך סיכון חיייהם.⁵⁹ בעת המהומות מצארו כמאתיים נוצרים מקלט בבית קונסול רוסיה ופרוסיה בחלב — רפאל דה פיגוטו. בין אלה היה גם הסטריאך היזני-הקתולי מקסימוס מולוט, אחד האישים המבוקשים ביותר על ידי ההמון. אחרים מצאו מקלט בביתו של קונסול אוסטריה — אליהו דה פיגוטו.⁶⁰ לאחר ההמורות פעלו שני הקונסולים האלה במרוך, יחד עם הקונסולים האנגלי והצרפתי, אצל המושל העותמני כדי להעניש את הפורעים בכל חומר הדין.⁶¹

על פעילויותיו, ובעיקר על ההגנה שספק לראש הכנסייה היוונית, זכה רפאל דה פיגוטו לעיטור כבוד מהצאר הרוסי. כאות הוקרה גם מונה לקונסול רוסיה בחלב כשכר, ופקיד שמלאו עד למאורעות ללא חמורה.⁶² אולם גם הפעם הזאת היה זה אות הוקרה מטעם מדינה רחוקה, ולא ביטוי ליחס של האוכלוסייה המקומית או של המושב האירופית ובעיקר זו הצרפתית. בעיניה של זו, השילוב של יהודי, יריב פוליטי ומתחרה כלכלי — כפי שהתגלמו הרברים בבני פיגוטו, הוסיף להיות בלתי נסבל. באורחה המחיתות הדתית ששררה בחלב בין הנוצרים הקתולים לבין היהודים, ששה היה לאיש ברזוב לבורד את הגורם הדחי מהיחסים היום יומיים, או לעשות הפרדה בין עסקי המסחר של משפחת פיגוטו ומשורותיהם הרפולומטיות לבין הירוותם. עקב כך הוסיפו נציגיה של צרפת להתעמת עם משפחה זו עוד לשנות השבעים של המאה ה-19 על רקע כלכלי, פוליטי ו/או דתי.

שם

59 12.10.1826 AE, Correspondance Politique, Turquie, vol. 257, De Lesseps, Alep, 12.10.1826

60 ביקור מסדר אתר רואה"ל 153-152, pp. 152-153, Le Calloze'n (above, note 3).

61 B. Masters, 'The 1850 Events in Aleppo — An Earthquake in the Making', pp. 20-3.

62 Aftershock of Syria's Incorporation into the Capitalist World System', *International Journal of Middle East Studies*, 22 (1990), pp. 3-20; M. Ma'oz, *Ottoman Reform*

in Syria and Palestine, Oxford 1968, p. 102 ff.

247-248; כאמל אליזי, נוגד אל-דיב פן תאריח' חלב, חלק 2, חלב 1926, עמ' 366-382.

63 Jewish Chronicle, 29.11.1850, p. 63

64 PRO, FO, 78/836, Werry to Rose, Aleppo, 24.10.1850

65 Jewish Chronicle, 16.1.1852, pp. 119-120

צילום מאת מ. סלימאן